

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1225/2023
29.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Милене Рашић, председника већа, Дубравке Дамјановић, Гордане Којић, Александра Степановића и Бојане Пауновић, чланова већа, са саветником Татјаном Миленковић, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног Стојана Докозе, због кривичног дела недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. став 3. у вези става 2. КЗ, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног Стојана Докозе, адвоката Мирослава Вранића, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Пироту К 19/22 од 08.02.2023. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 288/23 од 09.08.2023. године, у седници већа одржаној дана 29.11.2023. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног Стојана Докозе, адвоката Мирослава Вранића, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Пироту К 19/22 од 08.02.2023. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 288/23 од 09.08.2023. године, у односу на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП и повреда кривичног закона из члана 439. тачка 2) и 3) и члана 441. став 4. ЗКП, док се исти захтев у осталом делу одбацује.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Пироту К 19/22 од 08.02.2023. године окривљени Стојан Докоза оглашен је кривим због извршења кривичног дела недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. став 3. у вези става 2. КЗ, за које му је утврђена казна затвора у трајању од 7 година и 1 месеца, у стицају са кривичним дело ометање службеног лица у вршењу службене дужности из члана 23. став 1. Закона о јавном реду и миру, за које дело му је утврђена казна затвора у трајању од 1 године и 4 месеца, па је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 8 година и 4 месеца, у коју казну му се урачунава време проведено у притвору почев од 23.03.2022. године па надаље.

Истом пресудом према окривљеном Стојану Докози изречена је мера безбедности одузимање предмета ближе наведених у изреци те пресуде, који су

привремено одузети потврдом о привремено одузетим предметима ПУ Пирот – Окп бр. 14088/22 од 23.03.2023. године.

Наведеном пресудом окривљеном Стојану Докози враћен је мобилни телефон „...“ модел ..., са сим картицом број ..., привремено одузет потврдом о привремено одузетим предметима ПУ Пирот – Окп бр. 14088/22 од 23.03.2023. године.

Истом пресудом обавезан је окривљени Стојан Докоза да плати суду на име паушала износ од 8.000,00 динара и на име трошкова кривичног поступка износ од 5.600,00 динара, као и да Вишем јавном тужиоцу у Пироту на име трошкова кривичног поступка плати износ од 91.500,00 динара, све у року од 15 дана по правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1 288/23 од 09.08.2023. године делимично је усвојена жалба браниоца окривљеног Стојана Докозе, па је преиначена пресуда Вишег суда у Пироту К 19/22 од 08.02.2023. године у делу одлуке о казни, тако што је Апелациони суд у Нишу окривљеног Стојана Докозу за кривично дело недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. став 3. у вези става 2. КЗ за које дело је оглашен кривим, осудио на казну затвора у трајању од 7 година и 1 месец, у коју казну му се на основу члана 63. став 1. КЗ урачунава време које је провео у притвору од 23.03.2022. године па надаље, док је на основу члана 423. тачка 1) ЗКП, окривљени Стојан Докоза ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело ометање службеног лица у вршењу службене дужности из члана 23. став 1. Закона о јавном реду и миру, а жалба браниоца окривљеног у осталом делу је одбијена као неоснована и првостепена пресуда у непреиначеном делу потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног Стојана Докозе, адвокат Мирослав Вранић, због битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) и члана 438. став 1. тачка 9) и повреда закона из члана 439. тачка 2) и 3) и члана 441. став 4. ЗКП, а из образложења захтева произилази да је исти поднет и због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања (члан 440. ЗКП), са предлогом да Врховни суд делимично или у целини преиначи побијане пресуде, тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе да је извршио кривично дело недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. став 3. у вези става 2. КЗ или да у целини или делимично укине побијане пресуде и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби, а да се сходно члану 488. став 3. ЗКП извршење правноснажне пресуде одложи, односно прекине.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужилаштву, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП и, у седници већа коју је одржао без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), након разматрања списка предмета и правноснажних пресуда против којих је захтев за заштиту законитости поднет, те након оцене навода изложених у захтеву, нашао:

Захтев је неоснован у делу који се односи на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП и повреде закона из члана 439. тачка 2) и 3) и члана 441. став 4. ЗКП, док је у осталом делу недозвољен, односно нема законом прописан садржај.

Указујући на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, бранилац окривљеног у захтеву за заштиту законитости истиче да се пресуде заснивају на доказу на коме се према одредбама ЗКП не могу заснивати – на записнику о саслушању сведока АА од 23.03.2023. године, који је на другој страни потписан од стране два различита лица, а на трећој од оба лица на истом месту, уместо само од једног саслушаног лица, што наведени записник чини незаконитим, при чему је саслушање обављено у присуству ББ која није стални судски преводилац за арапски језик, нити се налази у електронској евиденцији сталних судских преводаца и тумача Министарства правде, због чега не испуњава прописане услове за преводиоца. У захтеву се даље наводи да је само саслушање обављено незаконитим поступањем, јер су сведоци најпре морали да буду упитани од стране органа поступка који је њихов матерњи језик, након чега им је требало предочити да имају право на превођење, а потом пружити могућност да се изјасне да ли познају језик на коме се поступак води, те да ли се у том случају одричу од права на превођење, а тек онда да им се обезбеди преводилац, а што није учињено, него им је без свих претходних поука и радњи постављен преводилац који за то не испуњава услове, што предметне записнике чини незаконитим.

Из записника о испитивању сведока сачињеног пред Вишим јавним тужилаштвом у Пироту у предмету КТР 75/22 од 23.03.2022. године произилази да је на основу члана 290. став 1. ЗКП приступљено извођењу доказне радње испитивањем сведока АА из ..., да је доказној радњи присуствовао бранилац по службеној дужности, адвокат Вања Живић-Ђорђевић, као и преводилац за арапски језик ББ, која је у смислу члана 87. став 3. ЗКП положила заклетву да ће верно пренети питања која се сведоку упућују и изјаве које он буде давао, да је сведок упозорен у смислу члана 95. став 1. и став 2. ЗКП, а да је на основу члана 96. став 2. ЗКП упознат да може положити заклетву из разлога постојања бојазни да неће моћи да дође на главни претрес, обзиром да се ради о страном држављанину – кријумчареном лицу који је у транзиту кроз Србију, те да је сведок изјавио да је сагласан да ће заклетву положити, да је заклетву положио понављањем текста заклетве из члана 96. став 3. ЗКП, посредством преводиоца на арапски језик, да је сведок изјавио да је разумео своја права и обавезе, да је овај сведок саслушан, да није имао приговор и примедбе на записник и да су записник потписали сведок АА, бранилац по службеној дужности адвокат Вања Живић-Ђорђевић, преводилац за арапски језик ББ, заменик јавног тужиоца Миљана Ранђеловић и записничар.

Чланом 87. став 2. ЗКП, прописано је да ако окривљени не разуме језик поступка, постављаће му се питања преко преводиоца, а ставом 3. истог члана, прописано је да ако тумач или преводилац није раније заклет, положиће заклетву да ће верно пренети питања која се окривљеном упућују и изјаве које он буде давао.

По налажењу Врховног суда, записник о саслушању сведока АА представља доказ на коме се према одредбама Законика о кривичном поступку пресуда може заснивати, јер је у конкретном случају хронолошки след предузетих радњи од стране суда за испитивање сведока који не разуме језик поступка био у складу са законом, а с обзиром да је преводилац за арапски језик ББ, на основу одредбе члана 87. став 3. ЗКП положила заклетву, без значаја је чињеница да она није на списку сталних судских преводаца, а наведени записник је без примедби и приговора потписан, од стране сведока, браниоца, преводиоца и јавног тужиоца, па су наводи захтева за заштиту

законитости браниоца окривљеног Стојана Докозе, којима се на наведени начин указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1. ЗКП, од стране Врховног суда оцењени као неосновани.

Бранилац окривљеног Стојана Докозе, у захтеву за заштиту законитости указује да се у радњама окривљеног описаним у изреци првостепене пресуде стичу битни елементи кривичног дела недозвољен прелаз државне границе и кријумчарење људи из члана 350. став 2. КЗ, а не кривичног дела за које је окривљени правноснажно оглашен кривим, с обзиром да је за радњу извршења недозвољеног транзита релеватан број лица који се превози и у смислу квалификације кривичног дела, односно квалитетне околности, а да пет лица не представљају „више лица“ код овог кривичног дела, већ се под појмом „већи број лица“ (људи) има сматрати најмање десет лица, што свакако више одговара природи ове инкриминације и запрећеној казни за овај облик кривичног дела. Поред наведеног, бранилац у захтеву за заштиту законитости сматра да из утврђеног чињеничног стања произилази покушај кривичног дела из члана 350. став 3. у вези става 2. КЗ у вези члана 30 КЗ, јер окривљени није довршио радњу извршења транзита, чак ни до једног дела територије Републике Србије у други, а није ни прибавио противправну имовинску корист.

Чланом 350. став 2. КЗ прописано је да ко у намери да себи или другом прибави какву корист, омогућава другом недозвољени прелаз границе Србије или недозвољени боравак или транзит кроз Србију, казниће се затвором од једне до осам година, а ставом 3. истог члана, прописано је да ако је дело из става 2. овог члана учињено од стране групе, злоупотребом службеног положаја, или на начин којим се угрожава живот или здравље лица чији се недозвољени прелаз границе Србије, боравак или транзит омогућава или је кријумчарен већи број лица, учинилац ће се казнити затвором од две до дванаест година.

Из изреке првостепене пресуде којом је окривљени Стојан Докоза оглашен кривим произилати да је окривљени у време и на месту ближе описаном у изреци те пресуде, у намери да прибави себи противправну имовинску корист у износу од 1.500 евра, омогућио недозвољен транзит кроз Републику Србију већем броју лица, пет ирегуларних миграната... сви држављани Сирије, који су на путу од земље порекла преко Р. Бугарске ушли у Р. Србију, а претходно преведени од стране НН лица преко државне границе, кроз шуму, ван граничног прелаза одређеног за прелаз државне границе, без поседовања личних докумената и важећих путних исправа потребних за легалан улаз у Републику Србију, у намери да оду у СР Немачку или другу државу Западне Европе... тако што је возилом марке „...“, рег. ознаке ... из Сомбора дошао у Димитровград, и на делу пута између мзв. „Машински парк“ и мзв. „Строшена чесма“ извршио прихват ирегуларних миграната и отпочео њихов превоз ка унутрашњости Србије, као делу пута ка Западној Европи... па кад је угледао службено возило полиције које му је ишло у сусрет није поступио по знацима за заустављање... дат звучном и светлосном сигнализацијом – ротацијом... већ је повећао брзину кретања возила... наставио да бежи крећући се у правцу центра Димитровграда... да би у улици Сутјеска у висини кућног броја 6 наредио ирегуларним мигрантима да изађу из возила, па када су то они учинили великом брзином се удаљио у правцу центра града и наставио да се креће магистралним путем према селу Жељуша и Пироту, да би од стране друге патроле полицијских службеника ПГС Димитровград био заустављен.

По налажењу Врховног суда из чињеничног описа радње извршења кривичног дела за које је окривљени Стојан Доказа оглашен кривим, јасно произилазе сви субјективни и објективни елементи свршеног кривичног дела у питању – да је окривљени у намери да себи прибави противправну имовинску корист у износу од 1.500 евра омогућио недозвољен транзит кроз Републику Србију већем броју лица, пет ирегуларних миграната држављана Сирије (који нису поседовали личне документе, ни важеће путне исправе, ни за легалан улаз у Републику Србију, а који су имали на намеру да оду у СР Немачку или другу државу Западне Европе), да је извршио прихват ирегуларних миграната и отпочео њихов превоз ка унутрашњости Републике Србије као делу пута ка Западној Европи, али је заустављен од стране полиције, при чему је био у стању урачунљивости, поступао са умишљајем, био свестан противправности свога дела и хтео њихова извршења.

По ставу Врховног суда а у складу са правним схватањем Кривичног одељења Врховног суда Србије од 17.04.2006. године, термин „већи број лица“ подразумева пет или више лица, а дело је свршено уколико учинилац „у намери да себи или другом прибави какву корист омогућава другом транзит кроз Србију“. Како из изреке побјане пресуде произилази да је окривљени Стојан Докоза у намери да себи прибави противправну имовинску корист предузео радње извршења кривичног дела, тако што је „из Сомбора дошао у Димитровград и на делу пута између мзв. „Машински парк“ и мзв. „Строшена чесма“ извршио прихват ирегуларних пет миграната и отпочео њихов превоз ка унутрашњости Р. Србије, као делу пута ка Западној Европи“, околности да ли је окривљени узео новац да би извршио ове радње, као и да ли је транзит до краја реализован, не представљају битне елементе свршеног кривичног дела из члана 350. став 3. у вези става 2. КЗ за које је оглашен кривим. Стога је Врховни суд наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног којима се на наведени начин указује на повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП оценио као неосноване.

Бранилац окривљеног Стојана Докозе у захтеву за заштиту законитости истиче да су побјане пресуде донете уз повреду закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, јер је у односу на пресуду Основног суда у Врбасу К 147/15 на страни 14 првостепене пресуде наведено да је она од 22.03.2017. година на страни 15 да је она од 23.06.2015. године, а на страни 20 да је она од 23.06.2016. године, па је нејасно по којој је то пресуди окривљени издржао казну затвора са које је отпушен дана 08.10.2020. године, при чему се у првостепеној пресуди не наводи када је наведена пресуда постала правноснажна, а што је од значаја за примену члана 55а КЗ, који подразумева постојање правноснажне осуде, при чему бранилац оспорава и начин одмеравања казне у распону од минималне до максималне запрећене казне затвора.

Одредбом члана 55а тачка 1. и 2. КЗ прописано је да за кривично дело учињено са умишљајем, за које је прописана казна затвора, суд ће изрећи казну изнад половине распона прописане казне, под следећим условима, ако је учинилац раније два пута осуђиван за кривична дела учињена са умишљајем на затвор од најмање једну годину, и ако од дана отпуштања учиниоца са издржавања изречене казне до извршења новог кривичног дела није протекло 5 година.

Из списка предмета произилази да је првостепени суд приликом одмеравања казне окривљеном Стојану Докози на основу члана 55а КЗ применио одредбе о вишеструком поврату, налазећи да су за то испуњени законски услови, а приликом израчунавања половине распона прописане казне из наведеног члана, суд је применио

правни став Врховног касационог суда од 11.07.2020. године, јер је окривљени по правноснажним пресудама Основног суда у Врбасу К 147/15 од 23.06.2016. године и Основног суда у Сомбору К 1069/11, која је постала правноснажана 01.06.2016. године, раније осуђен за кривична дела учињена са умишљајем на казне затвора у трајању од по 1 године, а да је са издржавања казне по пресуди Основног суда у Врбасу К 147/15 отпуштен дана 08.10.2020. године.

Наведени подаци, у погледу пресуда које је првостепени суд имао у виду приликом примене члана 55а КЗ произилазе из Извештаја из казнене евиденције од 16.11.2022. године, при чему из тог извештаја произилази да је пресуда Основног суда у Врбасу К 147/15 од 23.06.2016. године постала правноснажна 22.03.2017. године.

Првостепена пресуда је преиначена у делу одлуке о казни пресудом другостепеног суда, па је тај суд прихватајући као правилно утврђене и оцењене околности из члана 54. и 55а КЗ од стране првостепеног суда, осудио окривљеног Стојана Докозу на казну затвора од 7 година и 1 месец.

По оцени Врховног суда, у конкретном случају испуњени су услови за примену одредбе члана 55а КЗ, јер је окривљени Стојан Докоза раније два пута осуђиван за кривична дела учињена са умишљајем на казне затвора преко 1 године и од издржане казне по раније изреченој осуди, до извршења кривичног дела није протекло 5 година, а висина казне затвора изречене другостепеном пресудом и очигледне омашке приликом израде првостепене пресуде на страни 14 став 5. и страни 15 став 2. образложења те пресуде, не доводе у питање законитост одлуке о казни у правноснажној пресуди, како се то неосновано захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног Стојана Докозе указује, због чега је захтев у делу у коме је поднет због повреде закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, оцењен као неоснован.

Бранилац окривљеног Стојана Докозе у захтеву за заштиту законитости наводи да је у побијаним пресудама незаконита и одлука о трошковима поступка, јер се окривљени налази на издржавању казне, а пре тога је био непрекидно у притвору за који период није био у могућности да привређује, па би плаћањем довео у питање издржавање своје деце, при чему основ за обавезивање окривљеног на трошкове браниоца по службеној дужности не може бити његов трошковник, већ евентуално правноснажно решење о трошковима ВЈТ, због чега је приликом одлучивања о трошковима суд поступио супротно члану 264. став 4. и члану 266. ЗКП, на који начин се захтевом указује на повреду закона из члана 441. став 4. ЗКП.

Чланом 262. став 1. ЗКП прописано је да ће се у свакој пресуди или решењу који одговара пресуди одлучити ко сноси трошкове поступка и колико они износе.

Из списка предмета произилази да је окривљеном Стојану Докози постављен бранилац по службеној дужности, адвокат Вања Ђорђевић решењем ВЈТ у Пироту А 105/22 од 23.03.2022. године и да је то тужилаштво на име награде у поступку истраге исплатило износ од 91.500,00 динара на име одбране, а суду доставио попис трошкова у том предмету дана 06.02.2023. године, из чега произилази да је окривљени обавезан да плати трошкове настале пред Вишим јавним тужиоцем у Пироту на основу пописа трошкова које је то тужилаштво доставило суду, па је, по налажењу Врховног суда, суд правилном применом закона окривљеног који је оглашен кривим (члан 262. став 1. ЗКП) обавезао на плаћање трошкова кривичног поступка, а који укључују и трошкове

који су настали пред Вишим јавним тужилаштвом у Пироту. Из наведеног разлога, Врховни суд је нашао да су наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног Стојана Докозе којима се на наведени начин указује на повреду закона из члана 441. став 4. ЗКП, неосновани.

Надаље, утврђивање постојања услова за примену члана 264. став 4. и члана 266. ЗКП, који се односе на могућност ослобађања окривљеног од обавезе да сноси трошкове кривичног поступка, представља чињенично утврђење суда (члан 440. ЗКП), и као такво, у смислу члана 485. став 4. ЗКП, не представља законом прописан разлог због кога окривљени и његов бранилац могу поднети захтев за заштиту законитости, па је поднети захтев у том делу оцењен као недозвољен.

Бранилац окривљеног Стојана Докозе у захтеву за заштиту законитости наводи да из исказа сведока произилази да су само та два лица платила по 300 евра, односно укупно 1.500 евра њима непознатом лицу у Софији, а да окривљеном нису давали никакав новац, да нису са окривљеним имали комуникацију, нити им је било познато где они треба да буду одвезени – да ли преко територије Р. Србије или до најближег града, па је нејасно на основу чега је утврђена намера окривљеног да прибави противправну имовинску корист, јер окривљени није новац примио, нити је доказана било каква веза са лицем које је наводно новац примило у Софији, тим пре што је окривљени једини извршилац овог кривичног дела јер није утврђено постојање саизвршилаштва. На наведени начин, по налажењу Врховног суда указује се на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање (члан 440. ЗКП), које, у смислу одредбе 485. став 4. ЗКП, не представља законом прописан разлог због кога је окривљеном и његовом браниоцу дозвољено подношење захтева за заштиту законитости, па је поднети захтев и у том делу оценио као недозвољен.

Бранилац окривљеног Стојана Докозе у захтеву за заштиту законитости као разлог подношења истиче и битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 9) ЗКП, међутим, како бранилац у образложењу захтева уопште не указује у чему се наведена повреда закона састоји, то захтев у овом делу нема прописан садржај, у смислу члана 484. ЗКП, који налаже обавезу навођења у захтеву за заштиту законитости разлога за његово подношење, а што у случају истицања повреде закона подразумева како опредељење о којој тачно повреди закона је реч, тако и образложење у чему се та повреда конкретно састоји. Стога је Врховни суд, с обзиром да не може по службеној дужности испитивати у чему се евентуална повреда закона састоји, будући да се у складу са одредбама члана 489. став 1. ЗКП креће само у границама поднетог захтева, односно разлога, дела и правца побијања, оценио да поднети захтев у овом делу нема законом прописан садржај.

Из напред наведених разлога, на основу одредбе члана 491. став 1. ЗКП, у делу у коме је захтев одбијен као неоснован, а на основу одредбе члана 487. став 1. тачка 2) и 3) ЗКП, у делу у коме је захтев одбачен, донета је одлука као у изреци пресуде.

**Записничар-саветник,
Татјана Миленковић, с.р.**

**Председник већа-судија,
Милена Рашић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић